

1 Faktorer som påverkar påföljds- och ordningsavgiftens storlek

1.1 Påföljdsavgiftens dimensionering

41 § 2 mom.¹ i lagen om Finansinspektionen lyder:

”Påföljdsavgiftens belopp ska baseras på en samlad bedömning. Vid en bedömning av beloppet ska hänsyn tas till gärningens art, omfattning och varaktighet samt gärningsmannens ekonomiska ställning. Dessutom ska vid bedömningen beaktas den vinning som erhållits eller den skada som orsakats genom förfarandet, om vinningen eller skadan kan bestämmas, gärningsmannens samarbete med Finansinspektionen för att utreda ärendet, gärningsmannens tidigare överträdelser och försummelser i fråga om bestämmelserna om finansmarknaden samt förfarandets eventuella konsekvenser för det finansiella systemets stabilitet.”

Påföljdsavgiftens storlek baserar sig därmed på en samlad bedömning i vilken man tar i beaktande de faktorer som nämns i bestämmelsen. Dessa faktorer behandlas i punkterna 1.1.1–1.1.8.

Dessutom presenterar punkt 1.1.9 några andra allmänna principer som ska tas i beaktande i helhetsbedömningen² och som kan vara av betydelse då Finansinspektionen överväger påföljdsavgiftens storlek i ett enskilt fall. Principerna är inte uttömmande.

Enligt 41 § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen påför Finansinspektionen en påföljdsavgift, om den uppgår till högst en miljon euro. I annat fall påförs påföljdsavgiften av marknadsdomstolen, på framställning av Finansinspektionen. Detta innebär att nedan konstaterade faktorer och principer styr Finansinspektionens prövning inte bara då den själv påför påföljdsavgiften utan även när den föreslår att påföljdsavgiften ska påföras av marknadsdomstolen.

1.1.1 Gärningens art

Vid bedömningen av *gärningens art* tar man i beaktande till exempel gärningens eller försummelsens innehåll och klandervärdhet samt betydelsen av den förpliktelse som har försummat såsom även gärningsmannens förhållande till t.ex. Finansinspektionens tillsynsobjekt.³

Vid bedömningen av *gärningens art* överväger man på ett hur betydligt sätt gärningen har bidragit till att äventyra syftet med Finansinspektionens verksamhet, som definieras i 1 § i lagen om Finansinspektion.⁴ Då kan man till exempel ta i beaktande gärningens negativa

¹ Enligt ikraftträdandebestämmelsen i lagen 611/2014 gäller bestämmelsen gärningar och försummelser som skett efter att lagen trädde i kraft (15.8.2014).

² Enligt detaljmotiveringar till 41 § i lagen om Finansinspektionen (RP 39/2014, s. 95) ska ”Finansinspektionen utforma och offentliggöra principerna som den i enlighet med lagens 38 § 2 mom. och 41 § 2 mom. beaktar i helhetsbedömningen när det gäller att fastställa både ordningsavgiften och påföljdsavgiften”.

³ RP 32/2012, s. 283.

⁴ ”Syftet med Finansinspektionens verksamhet är att kreditinstituten, försäkringsanstalterna, pensionsanstalterna och andra tillsynsobjekt bedriver en stabil verksamhet som är en förutsättning för finansmarknadens stabilitet, att de försäkrade förmånerna tryggas och att det allmänna förtroendet för finansmarknadens funktionssätt upprätthålls.”

inverkan på förutsättningarna för och effektiviteten av Finansinspektionens tillsynsverksamhet, finansmarknadens stabilitet, det allmänna förtroendet för finansmarknaden och för att dess funktionssätt upprätthålls samt gärningens inverkan på tillsynsobjektens kunder och deras tillgång till information.

Om den misstänkta gärningsmannen är Finansinspektionens tillsynsobjekt eller en sammanslutning som annars idkar professionell verksamhet på finansmarknaden, kan detta vanligen anses vara en faktor som höjer påföljdsavgiften.

Om den misstänkta gärningsmannen är en fysisk person, kan personens ställning och/eller yrkesmässighet (t.ex. hör till ledningen av ett tillsynsobjekt eller ett noterat bolag, arbetar som mäklare eller portföljförvaltare) vanligen anses vara en faktor som höjer påföljdsavgiften.

Om Finansinspektionens tillsynsiakttagelser visar att det finns omfattande brister i den pålitliga organiseringen av tillsynsobjektets förvaltning (t.ex. intern kontroll, riskhantering), kan detta i regel anses vara en faktor som höjer påföljdsavgiften, även om enskilda överträdelse av bestämmelser eller föreskrifter i sig var små.

En uppsåtlig gärning eller försummelse eller en gärning eller försummelse av grov oaktsamhet är ägnad att bidra till en höjning av påföljdsavgiften.

1.1.2 Gärningens omfattning

Vid bedömningen av gärningens *omfattning* beaktas t.ex. den orsakade ekonomiska skadan, förfarandets betydelse för förtroendet för finansmarknaden eller för finansmarknadens stabilitet samt den beräknade nyttan.⁵

Försummelsen är i regel mer allvarlig om den orsakar eller kan orsaka omfattande ekonomisk skada eller om den kan vara särskilt skadlig med tanke på investerarnas eller kundernas förtroende. Se även punkt 1.1.5.

Vid bedömningen av förfarandets omfattning tar man på det sätt som konstateras i punkt 1.1.1 ovan i beaktande på ett hur betydande sätt förfarandet har bidragit till att äventyra syftet med Finansinspektionens verksamhet enligt 1 § i lagen om Finansinspektionen.

1.1.3 Gärningens varaktighet

Vid bedömningen av gärningens *varaktighet* är det utöver den enskilda gärningens eller försummelsens varaktighet beaktas även om gärningen eller försummelsen eventuellt har upprepats.⁶

Utgångspunkten är att ju varaktigare överträdelsen är, dess högre ska påföljdsavgiften vara. Då beaktas även att vissa överträdelse även som kortvariga kan vara mycket betydande (t.ex. försummelse av ett noterat bolags kontinuerliga informationsskyldighet).

Om försummelsen upprepas, är detta också en faktor som vanligen höjer påföljdsavgiften.

---

⁵ RP 32/2012, s. 283.

⁶ RP 32/2012, s. 283.

1.1.4 Ekonomiska ställning

Vid bedömningen av en *persons ekonomiska ställning* kan utöver dennes betalningsförmåga beaktas t.ex. påföljdsavgiftens sannolika inverkan på personens förutsättningar att bedriva verksamhet.⁷

1.1.5 Vinning eller den skada som orsakats

Den *vinning som erhållits eller den skada som orsakats* genom förfarande som strider mot bestämmelser beaktas alltid, om de kan bestämmas. Som vinning betraktas även den förlust som undvikits genom ett förfarande som strider mot bestämmelserna. Som vinning kan även betraktas indirekt vinning.

Den centrala utgångspunkten vid fastställandet av påföljdsavgiften är att den vinning som erhållits alltid ska förloras, om den kan fastställas på ett tillräckligt pålitligt sätt. Dessutom ska man i påföljdsavgiftens storlek beakta avgiftens straffmässiga karaktär, dvs. enbart förlusten av vinningen räcker inte.

Vid bedömningen av vinningen kan man även beakta huruvida tillsynsobjektet på eget initiativ har ersatt den skada som det felaktiga förfarandet eventuellt orsakat kunderna.

1.1.6 Gärningsmannens samarbete

Gärningsmannens samarbete med Finansinspektionen för att utreda ärendet betyder till exempel tillsynsobjektets öppna och aktiva samarbete med Finansinspektionen för att utreda överträdelsen och å andra sidan de korrigerande åtgärder som tillsynsobjektet självant vidtagit i ärendet.⁸ Dyligt samarbete bidrar till att sänka påföljdsavgiften. På motsvarande sätt kan en situation i vilken tillsynsobjektet ställer sig passivt till ärendet eller undviker att ärendet öppet utreds med Finansinspektionen leda till en högre påföljdsavgift.

Det som konstaterats ovan betyder inte att tillsynsobjektet inte har rätt att ha annan åsikt än Finansinspektionen om till exempel tolkningen av en bestämmelse eller rätten att överklaga Finansinspektionens beslut.

1.1.7 Tidigare överträdelser och försummelser

Gärningsmannens tidigare överträdelser och försummelser i fråga om bestämmelserna om finansmarknaden är ägnad att leda till en höjd påföljdsavgift. Då är utgångspunkten dock att man enbart ska beakta sådana överträdelser och försummelser om vilka en administrativ påföljd eller Finansinspektionens övriga beslut (t.ex. om utnyttjande av tillsynsbefogenheten) meddelats, och påföljden eller beslutet i fråga har vunnit laga kraft, eller om vilka en lagakraft vunnit dom har getts i en straffprocess.

---

⁷ RP 32/2012, s. 283.

⁸ Jfr 42 § 1 och 2 mom. i lagen om Finansinspektionen. Korrigerande åtgärder är inte enbart t.ex. korrigerande av tillsynsobjektets interna processer utan även eventuella korrigerande åtgärder som riktar sig till kunderna, t.ex. ersättning av eventuell skada.

1.1.8 Inverkan på det finansiella systemets stabilitet

Om förfarandet har bidragit till att *minska det finansiella systemets stabilitet*, är utgångspunkten att detta höjer påföljdsavgiften.

1.1.9 Andra principer som påverkar dimensioneringen av påföljdsavgiften

Tidigare avgörandepraxis

Vid dimensioneringen av påföljdsavgiften (eller i förslaget till marknadsdomstolen) tar Finansinspektionen hänsyn till Finansinspektionens, marknadsdomstolens och högsta förvaltningsdomstolens tidigare avgörandepraxis i motsvarande fall.

Andra aktörers avgörandepraxis

Finansinspektionen försöker följa med andra nationella tillsynsmyndigheters, Europeiska värdepappers- och marknadsmyndighetens (ESMA) och ECBs (SSM) avgörandepraxis och bedömer dess eventuella inverkan på Finansinspektionens avgörandepraxis.

Övriga sanktioner i samma ärende

Vid fastställande av påföljdsavgiftens storlek kan man ta i beaktande huruvida en myndighet som övervakar en annan stats finanssektor har påfört en sanktion eller vidtagit sanktionsåtgärder i samma ärende.

Även en disciplinär påföljd som påförts av ett självregleringsorgan (t.ex. börser) i ärendet kan i undantagsfall anses vara en faktor som sänker påföljdsavgiften.⁹

Tidigare tillsynsåtgärder i samma ärende

Om Finansinspektionen före påförandet av påföljdsavgiften i samma ärende fattat sådana beslut om utnyttjandet av sina tillsynsbefogenheter enligt lagen som har offentliggjorts och som kan uppskattas ha lett till klar skada eller betydande utgifter för tillsynsobjektet, kan detta exceptionellt beaktas som en faktor som sänker påföljdsavgiften.

Förhållandet mellan påföljdsavgiften och andra administrativa påföljder

Om man i samma ärende brutit mot bestämmelser eller föreskrifter som underställts såväl påföljdsavgift som ordningsavgift och/eller offentlig varning, låter Finansinspektionen bli att påföra ordningsavgiften och/eller meddela offentlig varning, men överträdelserna i fråga beaktas som en faktor som höjer påföljdsavgiften.¹⁰

Särskilt svårbegripliga bestämmelser

Vid dimensioneringen av påföljdsavgiften kan man även beakta som en faktor det hur svårbegriplig en bestämmelse eller föreskrift är. Om det emellertid är frågan om Finansinspektionens tillsynsobjekt eller en sammanslutning eller person som annars är professionellt verksam på finansmarknaden, kan svårbegripligheten bara i exceptionella fall anses vara en faktor som sänker påföljdsavgiften.

---

⁹ Jfr RP 32/2012, s. 284.

¹⁰ RP 32/2012, s. 280–271.

Övrig lagstiftning

Finansinspektionen beaktar de krav som ställs i grundlagen (731/1999), till exempel kravet på jämlikhet i grundlagens 6 §.

Finansinspektionen beaktar även den förvaltningsrättsliga lagstiftningen, till exempel rättsprinciperna inom förvaltningen, om vilka det föreskrivs i 6 § i förvaltningslagen (434/2003).¹¹

1.2 Ordningsavgiftens dimensionering

Enligt 38 § 2 mom. i lagen om Finansinspektionen baserar sig beloppet på ordningsavgiften på en samlad bedömning. Beloppet ska bestämmas med beaktande av förfarandets art, omfattning och varaktighet.

Vid dimensioneringen av ordningsavgiften iaktas till tillämpliga delar det som konstateras i punkterna 1.1.1–1.1.3 och 1.1.9.

Om gärningen eller försummelsen är särskilt klandervärd kan det enligt 38 § 4 mom. i lagen om Finansinspektionen i stället för ordningsavgift påföras en påföljdsavgift.

En påföljdsavgift kan till exempel påföras i stället för en ordningsavgift om tillsynsobjektet upprepade gånger försummar sin rapporteringsskyldighet, även om denna redan tidigare påförts en ordningsavgift för försummelse av rapporteringsskyldigheten.

Påförande av en påföljdsavgift i stället för en ordningsavgift kan även övervägas om gärningen eller försummelsen har varit uppsåtlig.

---

¹¹ Bestämmelsen lyder: ” Myndigheterna skall bemöta dem som uträttat ärenden hos förvaltningen jämlikt och använda sina befogenheter enbart för syften som är godtagbara enligt lag. Myndigheternas åtgärder skall vara opartiska och stå i rätt proportion till sitt syfte. Åtgärderna skall skydda förväntningar som är berättigade enligt rättsordningen.”